

Diemervijfhoek, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp (A10)

1 Algemene gegevens

Nummer	A10
Naam gebied	Diemervijfhoek, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp
Regio Natuurbeheerplan 2020	Amstel, Gooi & Vecht
Gemeente(n)	Gooise Meren, Diemen
Overige wettelijke en beleidsmatige gebiedsbeschermingsregimes relevant voor natuur	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000-gebied #73 Markermeer & IJmeer (Vogel- en Habitatrichtlijngebied)
Gebruik / Functie	Natuur, recreatie, luwtedam
Oppervlakte NNN	149 hectare
Eigendom/beheer	De Staat, Hoogheemraadschap Amstelland, Staatsbosbeheer e.a.

2 Oppervlakte en samenhang NNN

De totale **oppervlakte** van NNN-gebied Diemervijfhoek, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp bedraagt bijna 150 ha, waarvan het overgrote deel bestaat uit het PEN-eiland en de Baai van Ballast. Het gebied beslaat de eilandjes in het IJmeer/Pampus nabij Muiden (De Drost, Warenar, Hooft), het eilandje De Schelp in het Gooimeer, de landtong bij de Baai van Ballast, de watergang die deze landtong scheidt en het vaste land van Diemervijfhoek en ten zuiden van de Baai van Ballast. Het IJmeer/Pampus behoort tot de NNN grote wateren en Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer. Door het Diemervijfhoek en de Baai van Ballast loopt een verbindingszone (ANV2) die de **samenhang** tussen deze deelgebieden versterkt. Voor landgebonden flora en fauna is de samenhang met de eilandjes beperkt door de aanwezigheid van water.

De **samenhang** met andere gebieden is groot voor watergebonden flora en fauna, omdat sommige watergangen een open connectie hebben met het NNN grote wateren/ N2000 gebied (IJmeer/Pampus, Gooimeer) dat direct aan het gebied grenst. Diemervijfhoek en de baai liggen op korte afstand van het NNN-gebied Diemerpolder en Diemberbos (A9) en staan daarmee via de rivier De Diemen in verbinding. Diemervijfhoek en Baai van Ballast maken deel uit van de Natuurboulevard, een ecologische en recreatieve verbinding tussen Amsterdam en Hollandse Brug. De verbindingszone ANV2 loopt vanaf Polder de Rondehoep via Holendrecht en Bullewijker polder (A6), Oeverlanden Holendrecht en Bullewijk (A22) en Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk (A8) en Diemerpolder en Diemberbos (A9) naar dit gebied, waar het in open connectie staat met het IJmeer/Pampus. In het oosten verbindt deze verbindingszone het gebied met Naardermeer en Zuidpolder beoosten (A12) en in het noordwesten met Waterland

oost (L31). Anderzijds is er samenhang door de verbinding via de oevers van de verschillende veenrivieren in en rond Amsterdam (o.a. de Diemen en de Gaasp).

Figuur 1: Ligging NNN-gebied Diemervijfhoek, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp en omliggende NNN-gebieden inclusief nummer. Voor een overzicht van de natuurbeheertypen wordt verwezen naar het Natuurbeheerplan.

PEN-eiland, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp

3 Landschapsecologische karakteristiek

Ontstaansgeschiedenis

Diemervijfhoek is een vijfhoekig schiereiland in het IJmeer ten oosten van Diemen en IJburg. Het is in de jaren 1970 door baggerstort ontstaan bij de aanleg van de PEN-energiecentrale. De baggerstortlocatie is vervolgens van dijken voorzien. Ten zuidoosten van Diemervijfhoek ligt de Baai van Ballast. De baai ligt in de luwte van een circa 800 m lange luwtedam. Alleen de landdelen van de baai en de watergang door de landtong behoren tot NNN-gebied, het aangrenzende IJmeer valt onder NNN grote wateren. De Drost, Warenar en Hooft zijn aangelegd als luwtedammen met stenige noordoeveren en zijn elk 500 à 600 m lang. Drost en Warenar zijn circa 15 à 20 m breed en Hooft is bijna 100 m breed. De Schelp bestaat uit twee aangelegde eilandjes die samen een beschutte baai omgrenzen ten behoeve van de recreatievaart.

Abiotische en ruimtelijke karakteristiek

Diemervijfhoek bestaat uit moerasgebied met rietlanden, rietruigtes en enkele plassen met in het midden een hoger deel dat begroeid is met jong wilgenbos. Ook de dijk om het eiland heen is begroeid met wilgen. De landdelen van de Baai van Ballast bestaan uit schrale grasdijken, ruigtes, struweel, rietzones en bosopslag. De baai zelf vormt een circa 15 ha groot waterrustgebied voor vogels en behoort tot de NNN grote wateren. De eilandjes vormen de enige opgaande elementen in een wijds waterlandschap. De begroeiing van Drost, Warenar en Hooft bestaat uit spontane bosopslag, struikgewas, grasland en open zand- en mosvlakten. Op de Schelp groeit bosopslag. De oevers van de eilandjes zijn grotendeels verhard met stenige oevers. De Schelp heeft ook zandstrandjes. De bodem van de eilandjes bestaat uit opgespoten zand.

Huidig gebruik

Diemervijfhoek is beperkt toegankelijk voor recreatie gericht op natuurbeleving. In dit gebied wordt geen actief beheer gevoerd. Op de landdelen van de Baai van Ballast vindt begrazing met Schotse Hooglanders plaats. Door het gebied loopt, over de Diemerzeedijk, een fietspad. In de baai zelf vindt vaarrecreatie plaats. De eilandjes Drost, Warenar en Hooft zijn bedoeld als luwtedammen. Hooft en De Schelp hebben aanmeerkades voor vaarrecreatie.

Kernkwaliteiten

Op basis van het voorgaande wordt in Diemervijfhoek, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp de volgende ecologische kernkwaliteit onderscheiden, die de basis vormt voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:

- Bos- en moerlandschap in en langs afgesloten zeearm

4 Natuurwaarden

De natuurwaarden, zowel actueel als potentieel, zijn hierna beschreven aan de hand van de kernkwaliteiten van het gebied.

Kernkwaliteit: Bos- en moeraslandschap in en langs afgesloten zeearm

Actuele natuurwaarden

De verruigde bossen op Diemervijfhoek en de Baai van Ballast worden vooralsnog gerekend tot **N05.01 Moeras**, terwijl een deel van de buitendijkse gronden rond de Baai van Ballast tot **N01.03 Rivier- en moeraslandschap** wordt gerekend. De binnendijkse gelegen beheertypen bestaan daarnaast ook uit **N05.01 Moeras**, **N10.02 Vochtig hooiland** en **N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland**. De gebieden zijn rijk aan vogels, met name **moeras- en rietvogels** profiteren van de rust die er heerst. Aanwezige broedvogels zijn onder andere blauwborst, spotvogel, cetti's zanger, matkop en waterral.

Voor de **ringslang** vormen Diemervijfhoek en Baai van Ballast onderdeel van een groter verspreidingsgebied, waarvan de kern zich in het Diemberbos (A9) bevindt. In het gebied zijn natuurlijke broeihopen aanwezig die broedplaatsen vormen en ringslangen gebruiken de dijk als overwinteringsplek. Ook op andere plaatsen langs het IJmeer komen populaties ringslang voor. In de bosrijke delen van de Diemervijfhoek komt de **boommarter** voor. In de directe omgeving (Zeehoeve bij de energiecentrale) komt de **waterspitsmuis** voor. Op de minder dicht begroeide oevers komt de **rugstreepad** voor. De eilandjes fungeren buiten het vaarseizoen als rustplek voor **watervogels** en zorgen tevens voor luwte op het water. Aan de windluwe zijdes broedt onder andere de krooneend. Aan de zandlichamen van Drost en Hooft is het type **N05.01 Moeras** toegekend. De Schelp heeft nog geen bijzondere natuurkwaliteit.

De Baai van Ballast staat in open verbinding met Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer, waar kleine modderkruiper en rivierdonderpad voorkomen. **Vleermuizen**, waaronder de meervleermuis, gebruiken de "kustlijn" van het Markermeer en IJmeer als migratieroute.

Potentiële natuurwaarden

De natuurwaarden van de Baai van Ballast, met name de graslanden N10.02 Vochtig hooiland, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, kunnen zich nog verder ontwikkelen. De betekenis voor soorten als ringslang en **waterspitsmuis** kan hier door gericht beheer toenemen. Bij de realisatie van een betere verbinding richting de Baai van Ballast heeft de Diemervijfhoek en de eilandjes tevens potentie voor de bever. De buitendijkse delen, waaronder de diverse eilandjes zullen zich vermoedelijk vooral verder ontwikkelen als nat bos van het type **N14.03 Haagbeuken- en essenbos**, in combinatie met kleinere oppervlakten van het reeds aanwezige moerassig rietland (N05.01). Vooral het belang voor vogels zal daarmee worden bestendigd of verder uitgebouwd.

5 Abiotische en ruimtelijke condities

In tabel 1 zijn de kernkwaliteiten en bijbehorende actuele en potentiële natuurwaarden weergegeven in relatie tot de voor deze waarden relevante abiotische en ruimtelijke condities. De condities zijn gelijk voor actuele en potentiële natuurwaarden en daarom niet afzonderlijk weergegeven. Deze tabel geeft daarmee inzicht in de aspecten waarmee rekening dient te worden gehouden in het ecologisch onderzoek naar de mogelijke (significante) gevolgen van een plan of project in het NNN.

Tabel 1: Actuele en potentiële natuurwaarden in relatie tot de vereiste abiotische en ruimtelijke condities ('X')

	Vereiste abiotische condities										Vereiste ruimtelijke condities						
	Veenbodem	Relatief voedselarme	Oude bodem (ongestoord)	Buffercapaciteit bodem /	(Micro) reliëf	Windwerking	Stabiel hoog (grond)water	Peil- en/of overstroming	Basenrijke en/of brakke	Goede (grond- en	Bestaand water- en / of	Cultuurhistorisch element	Openheid	Beslotenheid	Rust (beperkte	Stilte	Donkerte
Bos- en moeraslandschap in en langs afgesloten zeearm																	
N01.03 Rivier- en moeraslandschap	-	-	-	X	-	-	-	X	-	X	-	-	-	-	X	X	X
N05.01 Moeras	-	X	-	X	-	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	X
N10.02 Vochtig hooiland	-	X	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	-	X	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N14.03 Haagbeuken- en essenbos	-	X	-	X	-	-	-	X	-	X	-	-	X	X	X	X	X
Vissen	-	-	-	-	-	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-
Moeras- en rietvogels	-	-	-	X	-	X	X	X	-	X	-	-	X	-	X	X	X
Watervogels	-	-	-	X	-	-	X	X	-	X	-	-	X	-	X	X	X
Vleermuizen	-	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	X
Waterspitsmuis	-	-	-	X	-	-	X	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X
Ringslang	-	-	-	X	-	-	X	X	-	X	-	-	X	-	X	X	-

6 Vervangbaarheid

Diemervijfhoek wordt al enkele decennia aan zijn lot overgelaten maar is in principe te vervangen door elders een baggereiland op te spuiten, te omdijken en voor een periode van enkele tientallen jaren met rust te laten. Relatief eenvoudige vervanging is ook voor de Baai van Ballast mogelijk. De landtong is in de jaren 1970 opgespoten en in de jaren 1980 verder verbreed. De bijzondere situatie is vooral dat het gebied deel uitmaakt van een kerngebied voor de ringslang. Deze omstandigheid vermindert de vervangbaarheid. De eilandjes in IJmeer en Gooimeer zijn zonder meer en op korte termijn vervangbaar. Wel zijn dergelijke plekken van groot belang voor het functioneren van het hele merengebied voor vogels.